

THE GOSPEL OF MARK

Chapters One to Three¹

Turn back to lesson one and read the photograph of Mark 1:1–1:6 in a fifth-century manuscript.

μαρκος

Chapter One²

1. ταρχη³ μ̄-πεγαγγελιον ν̄-ις̄ πεχ̄ς̄.
2. κατα-π-ετ^θ-σηζ ρ̄ν̄-ησαιας πεπροφητης χε-ειςζηητε †-να-χευ-παγγελος ριζη μ̄μο-κ⁴ ν̄φ-σβ̄τε-τεκζηη.
3. πεζροου⁵ μ̄-π-ετ^θ-ωψ εβολ ρ̄ν̄-τερημος⁶ χε-σουτ̄ν̄⁷-τεζηη μ̄-πχοεις ν̄τετ̄ν̄-σουτ̄ν̄-νεφμοειτ⁸.
4. αφ-ωωπε δε ν̄βι-ιωζαννης εφ-†-^θβαπτισμα ρ̄μ̄-πχαειε⁹ εφ-κηρυςσε¹⁰ ν̄-ουβαπτισμα μ̄-^θμετανοια¹¹ ε-πκω εβολ ν̄-ν̄νοβε.
5. αψ ας-βωκ να-φ εβολ ν̄βι-τεχωρα¹² τηρ-ς̄ ν̄-†ουδαια μ̄ν̄-να-θιεροσολυμα τηρ-ου. αψ-χι-^θβαπτισμα ν̄τοοτ-φ̄ ρ̄μ̄-πιорδανης πειερο¹³ εψ-εζομολογει¹⁴ ν̄-νεγνοβε.
6. αψ ιωζαννης, νερε-ζενφω¹⁵ ν̄-βαμογλ το¹⁶ ριωω-φ ερε-

¹ According to Quecke's manuscript (but normalized): Hans Quecke, ed., *Das Markus-evangelium saïdisch*: (Barcelona: Papyrologia Castrorovaniensis, 1972), distributed by Biblical Institute Press (Rome). ² New words (except for names of persons and places) are glossed in the footnotes. ³ *τ-αρχη beginning. ⁴ ριζη ν̄-, μ̄μο= before (Compound preposition). ⁵ πε-ζροου voice, sound. ⁶ *τ-ερημος wilderness, desert. ⁷ σουτ̄ν̄ (σουτ̄ν̄-, σουτ̄ων=) σουτ̄ων† straighten, stretch out. ⁸ π-μοειτ road, path. ⁹ π-χαειε wilderness, desert. ¹⁰ *κηρυςσε announce, proclaim. ¹¹ *τ-μετανοια repentance, change of heart. ¹² *τε-χωρα region. ¹³ π-ειερο river. ¹⁴ *εζομολογει confess. ¹⁵ π-φω ν̄-βαμογλ skin of camel, camel skin. ¹⁶ το† ριωω-φ (was) put upon him, i.e. he was wearing it (†, †-, ταα=, το†).

οὔμοχ¹⁷ $\bar{n}$ -ψααρ μηρ ε-τερ†πε¹⁸ εφ-ογем-^θψχε¹⁹ ρι-^θεβιω²⁰
 $\bar{n}$ -ροογτ.

7. αῦω νεφ-ταψε-^θοειψ εφ-χω $\bar{m}$ μο-с χε-φ-νηϋ $\bar{m}\bar{n}\bar{c}\omega$ - $\bar{i}$
 $\bar{n}$ βι-π-ετ^θ-χοор²¹ ερο- $\bar{i}$ ε-αν $\bar{r}$ -ογρικανος²² αν ε-^θπαρτ-^θ23
ε-^θβωλ εβολ $\bar{m}$ -πμογс²⁴ $\bar{m}$ -περτοογε.

8. ανοκ, αι-†-^θβαπτισμα ηη-τ $\bar{n}$ ρ $\bar{n}$ -ογμοογ. $\bar{n}$ τοφ δε, εφ-να-
βαπτιζε $\bar{m}\bar{m}\omega$ -τ $\bar{n}$ ρ $\bar{n}$ -ογπ $\bar{n}\bar{\alpha}$ εφ-ογαав.

9. αῦω ασ-ψωπε ρ $\bar{n}$ -νεροογ ετ^θ- $\bar{m}$ μαγ αφ-ει $\bar{n}$ βι- $\bar{i}\bar{c}$ εβολ
 $\rho\bar{n}$ -ναζαρετ $\bar{n}$ τε-τγαλιλαια. αῦω αφ-χι-^θβαπτισμα ρ $\bar{m}$ -πιор-
δανηс $\bar{n}$ τ $\bar{n}$ -ιωρ $\bar{a}$ νηηс.

10. $\bar{n}$ τεγνογ δε εφ-νηϋ ερρα $\bar{i}$ ρ $\bar{m}$ -πμοογ αφ-ναγ ε- $\bar{m}$ πηγε
ε-αγ-ογων αῦω πεπ $\bar{n}\bar{\alpha}$ εφ-νηϋ επеснт εχω-φ $\bar{n}\theta\epsilon$ $\bar{n}$ -ογ-
бροомπε²⁵.

11. αῦω ογсμη, ασ-ψωπε εβολ ρ $\bar{n}$ - $\bar{m}$ πηγε χε- $\bar{n}$ τοκ πε παψηρε
памерит ενт-а-паογωψ ψωπε $\bar{n}$ ρηт- $\bar{k}$.

12. αῦω ρ $\bar{n}$ -τεγνογ πεπ $\bar{n}\bar{\alpha}$, αφ-χιτ- $\bar{q}$ εβολ ε-τερηмос.

13. αῦω νεφ-ρ $\bar{n}$ -τερηмос $\bar{n}$ -ρμε $\bar{n}$ -ροογ ερε-πсатанас²⁶ πει-
ραζε²⁷ $\bar{m}$ μο-φ εφ-ψοοп $\bar{m}\bar{n}$ -νεθρηιον²⁸. αῦω $\bar{n}$ αγγελος, νεγ-δια-
κονει²⁹ να-φ.

14. $\bar{m}\bar{n}\bar{c}\alpha$ - $\bar{n}\bar{c}\epsilon$ -парадиδογ $\bar{n}$ -ιωρ $\bar{a}$ νηηс αφ-ει $\bar{n}$ βι- $\bar{i}\bar{c}$ ερρα $\bar{i}$ ε-
τγαλιλαια εφ-κηρүссe $\bar{m}$ -πεγαγγελιον $\bar{m}$ -πνογτε

15. χε-α-πεογοειψ χωк εβολ. αῦω ασ-ρων ερογн $\bar{n}$ βι-
т $\bar{m}\bar{n}$ т- $\bar{p}$ ρο $\bar{m}$ -πνογτε. μετανοει $\bar{n}$ тет $\bar{n}$ -πιστεγε ρ $\bar{m}$ -πεγαγγе-
λιον.

16. αῦω εφ-μοοψε ρατ $\bar{n}$ -τεθਾਲασса $\bar{n}$ -τγαλιλαια αφ-ναγ ε-сi-
мων $\bar{m}\bar{n}$ -ανδρεас πсон $\bar{n}$ -сiмων εγ-νεχ-^θψνε³⁰ ε-τεθਾਲασса.
νε-ρeноγωζε³¹ γαρ νε.

¹⁷ π-μοχ $\bar{z}$ $\bar{n}$ -ψααρ girdle of leather, leathern girdle. ¹⁸ τ-†πε loins. ¹⁹ πε-
ψχε locust. ²⁰ π-εβιω $\bar{n}$ -ροογτ wild honey ($\bar{n}$ -ροογт = wild). ²¹ χοор[†]
is strong, χοор ε- stronger than. ²² *ρικανος (Adjective) qualified, adequate.
²³ πωρτ (περτ-, παρτ=) παρτ[†] bend. ²⁴ π-μογс $\bar{m}$ -περтоογε strap of his
sandel. ²⁵ πε- (and τε-) бροомπε dove. ²⁶ π-сатанас Satan. ²⁷ *πει-
ραζε put to the test, tempt. ²⁸ *πε-θρηιον wild beast. ²⁹ *διακονει assist,
serve. ³⁰ πε-ψνε, plural ψνηγ net. ³¹ π-ογωζε fisherman.

17. πεχα-ϑ να-γ̄ ν̄βι-ἰ̄ς̄ χε-αμνειν³². ουεζ-τηγτ̄ν³³ ν̄ςω-ἰ̄. αγω
†-να-ῤ-τηγτ̄ν̄ ν̄-^θογωζε ν̄-ρεϑ-βεπ-^θρωμε³⁴.
18. ν̄τεγνου δε αγ-κα-νεγϑνηγ. αγ-ογαζ-ογ ν̄ςω-ϑ.
19. αγω ν̄τερεϑ-μοοϑε ε̄θη³⁵ ν̄ογκογι³⁶ αϑ-ναγ ε-ιακωβος
πϑηρε ν̄-ζεβεδαιος μ̄ν-ιωζαννης πεϑσον ν̄τοογ ζω-ογ εγ-
ζ̄μ-πχοῖ εγ-совте ν̄-νεγϑνηγ.
20. ν̄τεγνου αϑ-μουτε ερο-ογ. αγω αγ-κα-πεγειωτ ζεβεδαιος
ζ̄μ-πχοῖ μ̄ν-ν̄χαῖ-^θβεκε³⁷. αγ-βωκ. αγ-ογαζ-ογ ν̄ςω-ϑ.
21. αγ-βωκ δε εζογν ε-καфарнаογμ. αγω ν̄τεγνου ζ̄ν-ν̄сав-
ватон³⁸ αϑ-†-^θсβω ζ̄ν-тсγναγωγн.
22. αγω αγ-ῤ-^θϑπηρε εχ̄ν-τεϑсβω. νεϑ-†-^θсβω γαρ να-γ̄ ν̄θε
αν ετογ-†-^θсβω ν̄βι-νεγγραμματεγс αλλα ζωс ε-γнт-ῤ-теζογ-
с̄ια μ̄μαγ.
23. αγω ν̄τεγνου νε-ογν̄-ογρωμε ζ̄ν-тсγναγωγн ερε-ογπ̄να
ν̄-ακαθαρтон³⁹ н̄μμα-ϑ. αγω αϑ-χι-^θϑκακ⁴⁰ εβολ
24. εϑ-χω μ̄μο-с χε-αζρο-κ⁴¹ н̄μμα-н̄ ἰ̄ς̄ πнаζωραιος. ν̄т-ак-ει
ε-^θτακο-н. †-соογн μ̄μο-к χε-ν̄т̄κ-н̄им. н̄т̄κ-ппет-ογαав
μ̄-πноγτε.
25. αγω ἰ̄ς̄, αϑ-επιτιμα⁴² να-ϑ εϑ-χω μ̄μο-с χε-т̄μ-ρω-κ⁴³
н̄г-ει εβολ μ̄μο-ϑ.
26. αγω ν̄тере-πεπ̄να ν̄-ακαθαρтон ραζт-ῤ⁴⁴ ε-πκαζ αγω αϑ-
ωϑ εβολ ζ̄ν-ογноб ν̄-ζροογ, αϑ-ει εβολ μ̄μο-ϑ.
27. αγω αγ-ῤ-^θζοτε τηρ-ογ ζωστε ν̄се-ϑαχε μ̄ν-νεγερηγ
εγ-χω μ̄μο-с χε-ογ πε παῖ. ειс-ογсβω μ̄-β̄ρρε ζ̄ν-ογεζογс̄ια.
ν̄κεπ̄να ν̄-ακαθαρтон, ϑ-ογεζсаζне να-γ̄. αγω се-сωт̄μ̄ ν̄ςω-ϑ.

³² αμνειν Special affirmative imperative of ει; cf. 87 (box). ³³ ογωζ (ογεζ-, ογαζ=) ογнζ[†] put, place; ογεζ-/ογαζ= + reflexive personal object + ν̄са- = follow, be a follower of (αϑ-ογαζ-ῤ ν̄са- = he followed, he 'put himself after'). ³⁴ βωπ (βεπ-, βαπ=) βηп[†] seize, take, catch; ογωζε ν̄-ρεϑ-βεπ-^θρωμε = human-catching fisherman. ³⁵ ε̄θη forward, onward. ³⁶ ν̄ογκογι somewhat more. ³⁷ χαῖ-^θβεκε wage earning (Adjective) (χαῖ- Construct Participle [lesson 9, box "Construct Participles"]) of χι take + π-βεκε wages). ³⁸ ν̄савватон = πсавватон as in Koine Greek. ³⁹ *ακαθαρτος, ακαθαρтон (Adjective) unclean, impure. ⁴⁰ χι-^θϑκακ cry out (χι- before zero article = χε- 'speak' + πε-ϑκακ shout). ⁴¹ αζρο= н̄μμα= what does . . . have to do with . . . ?. ⁴² *επιτιμα rebuke. ⁴³ τωμ (т̄μ-, том=) тнм[†] shut. ⁴⁴ ρωζт̄ (ρεζт̄-, ραζт̄=) ραζт̄[†] strike, cast.

28. α-περσοειτ⁴⁵ βωκ εβολ ἄντεγνοῦ ζῆ-μα νιμ ἄ-πκωτε τηρ-ῆ
 ἄ-τγαλιλαια.
29. ἄντεγνοῦ δε ἄντεροῦ-ει εβολ ζῆ-τςῦναγωγῆ αq-βωκ εζοῦν
 ε-πῆ ἄ-σιμων μῆ-ανδρεας μῆ-ιακωβος μῆ-ιωζαννης.
30. τψωμε⁴⁶ δε ἄ-σιμων, νεc-νηχ⁴⁷ εc-ζημ⁴⁸. αἰω ἄντεγνοῦ
 αἰ-ψαχε ἄμμα-q ετβηητ-ῆ.
31. αq-†-περοῦοει δε ερο-с. αq-τοῦνος ε-αq-αμαρτε ἄ-τεc-
 βιx. αἰω περмом, αq-λο ζιωω-с. ac-διακонеи να-γ.
32. роῦζε⁴⁹ δε, ἄντερεq-ψωπε ερε-πρη⁵⁰ να-ζωτῆ⁵¹ αἰ-εине να-q
 ἄ-н-ετ^θ-μοκ⁵² τηρ-οῦ μῆ-н-εтере-ἄδαιμονιον ἄμμα-γ.
33. αἰω тποлиц τηρ-ῆ, ac-сwoyз ζιpῆ-προ⁵³ ἄ-πῆι.
34. αq-θεραπευε⁵⁴ ἄ-οῦμνηψε εἰ-μοκ⁵ ζῆ-^θψωνε εἰ-ψове⁵⁵.
 αἰω οῦμνηψε ἄ-^θδαιμονιον, αq-ноx-οῦ εβολ ε-μεq-κα-
 ἄδαιμονιον ε-^θψαχε εβολ χε-νεἰ-сooῦн ἄμμο-q.
35. αἰω ζтооуе⁵⁶ εματε, ἄντερεq-τωοῦн αq-βωκ εβολ ε-γма
 ἄ-χαеиe. αq-ψληл ἄ-пнаγ εт^θ-μμαγ.
36. αἰω αἰ-пωт εβολ ἄcω-q ἄби-σιμων μῆ-н-εт^θ-ἄμμα-q.
37. αἰ-таzo-q. αἰω пeчa-γ να-q χε-ce-κωτε⁵⁷ ἄcω-к τηρ-οῦ.
38. пeчa-q να-γ χε-μαpon⁵⁸ ε-кема, ε-ἄκεтῆμμο⁵⁹ εт^θ-ζηн
 εζοῦн, χεкас εἰε-кнpycce он ἄζηηт-οῦ. ἄт-αι-ει γαρ εβολ
 ε-πεἰζωв.
39. αἰω αq-βωк εq-кнpycce ζῆ-νεἰcῦναγωγῆ ζῆ-τγαλιλαια
 τηρ-ῆ. αἰω ἄκεдaиmонион, neq-ноyχε ἄμμο-οῦ εβολ.
40. αἰω αq-ει ψapo-q ἄби-οῦρωμε εq-сов⁶⁰ εq-παρακαλει⁶¹
 ἄμμο-q εq-χω ἄμμο-с να-q χε-εκψан-οῦωψ к-на-тῆво-ἰ.

⁴⁵ π-σοειт reputation, fame. ⁴⁶ π-ψом father-in-law, τ-ψωμε mother-in-law, νε-ψμοῦι parents-in-law. ⁴⁷ νοyχε = throw, cast; нηχ[†] = lie. ⁴⁸ ζмом become hot, ζημ[†] be hot, have a fever. ⁴⁹ π-ροyze evening. ⁵⁰ π-ρη sun. ⁵¹ ζωтῆ (ζεтῆ-, ζотп≠) ζωтῆ[†] join, reconcile; (sun or stars) set. ⁵² ἄκαz become painful, grieved, моκ^z[†] be in pain, difficulty. ⁵³ ζιpῆ-п-po by the door. ⁵⁴ *θεραπευе heal. ⁵⁵ ψиve (ψῆ-, ψовт≠) change; ψо(о)вe[†] be diverse, various. ⁵⁶ ζтооуе εмате at dawn very early (“dawn very much”). ⁵⁷ κωте ἄca- (κεт-, кот≠) кηт[†] seek. ⁵⁸ μαpon come on, let’s go (fixed expression, cf. 81). ⁵⁹ τῆμμο plural of †με village. ⁶⁰ cωв^z become leprous; сов^z[†] be a leper, have leprosy. ⁶¹ *παρακαλει appeal to, implore.

CHAPTER TWO

41. αγω ἄντερεφ-ωἄν-ἑτη-φ⁶² αφ-σοῦτἄν-τοοτ-ῆ εβολ. αγω αφ-χω⁶³ ερο-φ εφ-χω ἄμο-с να-φ χε-†-οῦωψ. τῶβο.
 42. αγω ἄντεῦνοῦ α-πεφсωβ² λο ἑιωω-φ. αφ-τῶβο.
 43. αγω ἄντερεφ-ἑων⁶⁴ ετοοτ-ῆ ἄντεῦνοῦ αφ-χοοῦ-φ εβολ
 44. εφ-χω ἄμο-с να-φ χε-βωψτ. ἄπῤ-χοο-с ἄ-λααγ. αλλα βωκ ἄγ-τсаво-к⁶⁵ ε-ποῦνηβ⁶⁶ ἄγ-χι⁶⁷ εἑραῖ εтве-πεκτῶβο ἄ-н-ент-α-μωγснс οῦεἑ-саἑне ἄμο-οῦ ε-γἄντ-ἄντρε на-γ.
 45. ἄντερεφ-εἰ δε εβολ αφ-αρχεсθαι⁶⁸ ἄ-^θтаψе-οειω ἄ-ἑαἑ αγω ε-^θсῤ⁶⁹-пψαχε ἑωсте ἄφ-тἄ-бἄ-^θбом ε-^θβωк εἑοῦн ε-тπολιс ἄοῦων⁷⁰. αλλα νεφ-ἑἄ-ἑεἄма ἄ-χαεἰε. αγω νεγ-ннγ ерат-ῆ πε εβολ ἑἄ-ма ннм.

Chapter Two

1. ἄντερεφ-βωк δε εἑοῦн ε-καφαρἄοῦм ἑιχἄ-ἑεἑοοῦ αγ-сωтм χε-φ-ἑἄ-οῦнἰ.
2. αγω α-γἄннψе сωοῦἑ εμαγ ἑωсте ἄντε-тἄ-εψ-^θἑἰῤ-про⁷¹ ψоп-οῦ. αγω αφ-ψαχε ἄма-γ ἑἄ-пψαχε.
3. αγ-εἰне δε ерат-ῆ ἄ-οῦῤωме εφ-снб ере-φтоοῦ ἄ-ῤωме φἰ ἑаро-φ.
4. αγω ἄпоῦ-ψ-βωк на-φ εἑοῦн етве-пмннψе. αγ-βεἄἄ-тоῦεἑсоἰ⁷² εβολ ἄ-пма етῆ-ἄἑнт-ῆ. αγω ἄнτεροῦ-ψотψτ⁷³ αγ-χαἑ⁷⁴ ἄ-πεблoб⁷⁵ епеснт, п-εтере-п-εт^θ-снб ннχ ἑιχω-φ.
5. αγω ἰс, ἄнτερεφ-наγ ε-теῦпἰстἰс пεχα-φ ἄ-п-εт^θ-снб χε-пашнре, се-на-ка-некнове на-к εβολ.
6. не-γἄ-ἑοεἰне δε ἄ-неграмматеῦс ἑмоос ἄ-пма ет^θ-ἄмаγ еγ-мокмек⁷⁶ ἑἄ-неγἑнт

⁶² ωἄν-ἑнт (ωἄν-ἑτη≠ reflexive) have pity (αс-ωἄν-ἑτη-с she had pity). ⁶³ χωἑ ε-, χнἑ[†] touch. ⁶⁴ ἑων етἄ-, ετοοт≠ command. ⁶⁵ тсаво (тсаве-, тсаво≠) тсавнγ(т)[†] show, teach. ⁶⁶ п-οῦннв priest. ⁶⁷ χἰ εἑραῖ make an offering (“take up”). ⁶⁸ *αρχεсθαι begin. ⁶⁹ сῤр (сῤ-, соор≠) снр[†] scatter, spread. ⁷⁰ ἄοῦων² openly, publicly. ⁷¹ ἑἰῤ-про the place beside the door (Prepositional phrase used as a noun, cf. 1:33). ⁷² т-οῦεἑсоἰ beams, roof (cf. п-[and т-] соἰ beam). ⁷³ ψотψτ (ψетψωт≠) ψетψωт[†] cut, carve. ⁷⁴ *χαἑ let down. ⁷⁵ пе-блoб bed. ⁷⁶ мокмек (also мекмоῦк≠ reflexive) think, ponder.

7. χε-ετβε-οῦ παῖ, φ-ψαχε ρι-ναῖ⁷⁷. εφ-χι-^θοῦα⁷⁸. νιμ πετ^θ-
 να-ψ-κα-^θνοβε εβολ $\bar{n}$ σα-πνοῦτε μαγαα-φ.
8. αῦω $\bar{n}$ τεῦνοῦ $\bar{n}$ τερεφ-εἰμε ρ $\bar{m}$ -πεφ $\bar{p}\bar{n}\bar{a}$ χε-σε-μοκμεκ ρραῖ
 $\bar{n}$ ρητ-οῦ πεχα-φ να-γ χε-ετβε-οῦ τετ $\bar{n}$ -μεεγε ε-ναῖ ρ $\bar{n}$ -νε-
 τ $\bar{n}$ ρητ.
9. αψ γαρ πετ^θ-μοτ $\bar{n}$ ⁷⁹ ε-^θχοο-с $\bar{m}$ -п-ετ^θ-снб. χε-τωοῦν $\bar{n}$ γ-
 φι-πεκблoб $\bar{n}$ γ-μοоψε. χ $\bar{n}$ -ε-^θχοο-с χε-се-να-κα-неκноβε
 να-к εβολ.
10. χεкас δε εтетне-наγ χε-οῦ $\bar{n}$ т- $\bar{q}$ -^θεξοῦсiα $\bar{m}$ μαγ $\bar{n}$ би-
 пшhre $\bar{m}$ -пρωме ε-^θка-^θνοβε εβολ ριχ $\bar{m}$ -пкаρ — πεχα-φ $\bar{m}$ -п-
 εт^θ-снб
11. χε-τωοῦν. εἶ-χερο-к⁸⁰. φι $\bar{m}$ -πεκблoб. вк ε-пекни.
12. αῦω αφ-τωοῦν. $\bar{n}$ τεῦνοῦ αφ-ταλε-πεφблoб εχω-φ. αφ-εἰ
 εβολ ριθ $\bar{n}$ ⁸¹ $\bar{m}$ μο-οῦ τηρ-οῦ ρωсте $\bar{n}$ се- $\bar{p}$ -ψпhre τηρ-οῦ
 $\bar{n}$ се-†-^θεοοῦ $\bar{m}$ -πνοῦτε εγ-χω $\bar{m}$ μο-с χε- $\bar{m}$ π $\bar{n}$ -наγ ε-οῦον
 ενερ ρι-ναῖ.
13. αφ-εἰ ον εβολ ρατ $\bar{n}$ -теоаласса. αῦω пμнψε τηρ- $\bar{q}$, αψ-
 σωοῦρ ερο-φ. αφ-†-^θсвω να-γ.
14. αῦω εφ-параге⁸² αφ-наγ ε-λεοῦει пшhre $\bar{n}$ -αλφαιος εφ-
 ρμοос ρι-πεφτελωνιον⁸³. πεχα-φ να-φ χε-οῦαρ- $\bar{k}$ $\bar{n}$ сω-ἰ. αῦω
 αφ-τωοῦν. αφ-οῦαρ- $\bar{q}$ $\bar{n}$ сω-φ.
15. αс-ψωπε⁸⁴ δε εφ-νηχ⁸⁵ ρ $\bar{m}$ -πεφ $\bar{n}$ ἰ. α-ραρ $\bar{n}$ -τελωνηс⁸⁶ ρι-
 реφ- $\bar{p}$ -^θνοβε νοχ-οῦ $\bar{m}\bar{n}$ - $\bar{t}\bar{c}$ $\bar{m}\bar{n}$ -νεφμαθηтс. νεγ-οψ γαρ. αῦω
 αψ-οῦαρoῦ $\bar{n}$ сω-φ.
16. неграмматеус $\bar{m}\bar{n}$ -нефарисаиос⁸⁷, $\bar{n}$ τεροῦ-наγ χε-φ-οῦωм
 $\bar{m}\bar{n}$ - $\bar{n}$ реφ- $\bar{p}$ -^θνοβε αῦω $\bar{n}$ τελωνηс πεχα-γ $\bar{n}$ -νεφμαθηтс
 χε-ετβε-οῦ φ-οῦωм αῦω φ-сω $\bar{m}\bar{n}$ - $\bar{n}$ реφ- $\bar{p}$ -^θνοβε αῦω $\bar{n}$ τε-
 λωνηс.

⁷⁷ ρι-ναῖ thus, in this way. ⁷⁸ χι-^θοῦα utter blasphemy (χι- before zero article = χε- 'speak' + π-οῦα blasphemy). ⁷⁹ $\bar{m}$ τον be at rest, at ease, relieved, μοτ $\bar{n}$ [†] be easy, satisfied, hale; μοτ $\bar{n}$ ε- easier. ⁸⁰ χερο= i.e. χω ερο=. ⁸¹ ριθ $\bar{n}$ $\bar{n}$ -/ $\bar{m}$ μο= before, in front of (Compound preposition). ⁸² *παраге pass by. ⁸³ *π-τελωνιον tax office. ⁸⁴ αс-ψωπε δε . . . and it happened that . . . . ⁸⁵ $\bar{n}$ ηχ[†] . . . νοχ-οῦ: νοῦχε $\bar{m}$ μο=, νοχ= (reflexive object) sit down, be seated ("cast oneself down"), $\bar{n}$ ηχ[†] sit. ⁸⁶ *τελωνηс money changer. ⁸⁷ φαριсаиос (Adjective) Pharisee, member of the Pharisee sect.

17. αἰω ἰς, ἡντινεν-σωτῆ πεχα-ϑ να-γ γε-ἡ-σε-ῤ-ῥεῖα⁸⁸ ἀν
 ἡβι-ν-ετ^θ-τηκ⁸⁹ ἡ-πσαειν⁹⁰ ἀλλὰ ν-ετ^θ-ψοοπ⁹¹ κακως. ἡτ-αῖ-
 ει ἀν ε-ῥεζῆ-ἡδικαιος ἀλλὰ ἡρεϑ-ῤ-ῥε νεβε.

18. αἰω ἡμαθητης ἡ-ιωζαννης ἡἡ-να-νεφαισαιος, νεγ-νη-
 στεγε. αἰ-ει δε να-ϑ εγ-χω ἡμο-ς γε-ετβε-ογ ἡμαθητης
 ἡ-ιωζαννης αἰω ἡμαθητης ἡ-νεφαισαιος, σε-νηστεγε. νεκ-
 μαθητης δε, ἡ-σε-νηστεγε ἀν.

19. πεχε-ἰς να-γ γε-μη οὔἡ-ῥομ ε-ῥεγ-νηστεγε ἡβι-
 ἡψηρε ἡ-πμα-ἡ-ψελεετ⁹² ζοσον ερε-πα-τψελεετ⁹³ ἡἡμα-γ.
 ζοσον πα-τψελεετ ἡἡμα-γ ἡ-σε-να-ψ-νηστεγε ἀν.

20. οὔἡ-ζενζοογ δε ἡηγ ζοταν εγψαν-ϑι ἡτοοτ-ογ ἡπα-τψε-
 λεετ. τοτε σε-να-νηστηγε ζἡ-νεζοογ ετ^θ-ἡμαγ.

21. μερε-λααγ νεχ⁹⁴-ῥτοεις⁹⁵ ἡ-ψαῖ ερἡ-ῥτην⁹⁶ ἡ-πἡβε⁹⁷.
 εψωπε⁹⁸ ἡμον ττοεις ἡ-ψαῖ να-ϑι-πκωτε⁹⁹ ἡμαγ ἡ-τεψτην
 ἡ-πἡβε ἡς-πωζ¹⁰⁰ ἡζογο.

22. αἰω μερε-λααγ νεχ-ῥηρἡ¹⁰¹ ἡ-βῤρε ε-ῥζωτ¹⁰² ἡ-ας¹⁰³.
 εψωπε ἡμον πηρἡ να-πεζ-ἡζωτ ἡτε-πηρἡ πων¹⁰⁴ εβολ ἡτε-
 ἡζωτ τακο. ἀλλὰ ε-ψαγ-νεχ-ῥηρἡ ἡ-βῤρε ε-ῥζωτ ἡ-βῤρε.

23. αἰω ας-ψωπε¹⁰⁵ ζἡ-ἡσавβατον ε-ῥεγ-μοοψε εβολ ζἡ-
 ἡειωζε¹⁰⁶ ετ^θ-ρητ¹⁰⁷. αἰω νεφμαθητης, εγ-μοοψε αἰ-αρχει
 ἡ-ῥἡκ-ῥἡς¹⁰⁸.

24. νεφαισαιος δε, πεχα-γ να-ϑ γε-αναγ γε-εγ-ῤ-ογ ζἡ-
 ἡсавβατον ε-ουκεζεετ ε-ῥα-ϑ.

25. πεχα-ϑ να-γ γε-ἡπετἡ-οψ-ῥ λααγ γε-ἡτ-α-δαγεια ῤ-ογ
 ἡντινεν-ζκο¹⁰⁹ ἡτοϑ ἡἡ-νετ^θ-ἡἡμα-ϑ.

⁸⁸ ῤ-ῥεῖα need. ⁸⁹ τωκ (τεκ-, τοκ=) τηκ⁺ strengthen, confirm. ⁹⁰ π- (and τ-) сαιν physician. ⁹¹ ψωπε/ψοοπ⁺ *κακως be in bad condition, do badly.

⁹² τ-ψελεετ bride, π-μα-ἡ-ψελεετ bridal hall, π-ψηρε ἡ-πμα-ἡ-ψελεετ wedding guest, πα-τψελεετ groom. ⁹³ Cf. previous note. ⁹⁴ νουχε put (patch on garment, wine into wineskins). ⁹⁵ τ-τοεις ἡ-ψαῖ new patch. ⁹⁶ τε-ψτην garment, tunic. ⁹⁷ π-πἡβε rag, ἡ-πἡβε (Attributive construction) worn out.

⁹⁸ εψωπε ἡμον otherwise ("if No"). ⁹⁹ ϑι-π-κωτε ἡμαγ draw away the edge (of the hole that was patched). ¹⁰⁰ πωζ (πεζ-, παζ=) πηζ⁺ burst, tear.

¹⁰¹ π-ηρἡ wine. ¹⁰² π-ζωτ sack, bag, wineskin. ¹⁰³ ας old (Adjective). ¹⁰⁴ πων εβολ (πεν-, πον=) πηη⁺ pour out. ¹⁰⁵ ας-ψωπε ε-ῥεγ- it once happened that they . . . .

¹⁰⁶ π-ειωζε field. ¹⁰⁷ ρωτ, ρητ⁺ grow, become covered with vegetation. ¹⁰⁸ τωἡκ (τἡκ- τοἡκ=) πἡκ⁺ pluck out; π-ζἡς ear of grain. ¹⁰⁹ ζκο, ζκαειτ⁺ (or ζκοειτ⁺ or ζοκῤ⁺) be hungry.

26. χε- $\bar{n}$ -αψ $\bar{n}$ -ζε αq-βωκ εζοϋν ε-π $\bar{n}$ ι $\bar{m}$ -πνοϋτε ρι-αβιαθαρ παρχιερεϋς. αψ $\bar{n}$ οεικ $\bar{n}$ -τεπροθεσις¹¹⁰, αq-οϋομ-οϋ ε-οϋκε-ζεστι να-q ε- $\emptyset$ οϋομ-οϋ $\bar{n}$ σα- $\bar{n}$ οϋηηβ. αψ αq-† $\bar{n}$ - $\bar{n}$ κοοϋε ετ $\emptyset$ - $\bar{n}$ μα-q.

27. πεχα-q οη να-γ χε-πсаββατον, $\bar{n}$ т-αq-ψωπε εтве-πρωμε. αψ $\bar{n}$ т-α-πρωμε ψωπε αν εтве-πсаββατον.

28. ρωστε πψηρε $\bar{m}$ -πρωμε πχοεις πε $\bar{m}$ -πκεсаββατον.

Chapter Three

1. αψ αq-βωκ οη εζοϋν ε-тсϋναγωγη. νε-γ $\bar{n}$ -οϋρωμε δε $\bar{m}$ μαγ ερε-теqβιχ μοοϋт.

2. αψ νεγ-παратηρει¹¹¹ ερο-q χε-εϋε-κατηγορει¹¹² $\bar{m}$ μο-q.

3. αψ πεχα-q $\bar{m}$ -πρωμε етере-теqβιχ μοοϋт χε-тωοϋν- $\bar{r}$. αμοϋ ε-тμηте.

4. αψ πεχα-q να-γ χε-εζεστι ρ $\bar{n}$ - $\bar{n}$ саββατον ε- $\emptyset$ $\bar{p}$ - $\emptyset$ πεт-наноϋ-q χ $\bar{n}$ - $\emptyset$ $\bar{p}$ - $\emptyset$ πεт-ροοϋ. ε- $\emptyset$ танζε¹¹³-οϋψϋχη χ $\bar{n}$ -ε- $\emptyset$ μοοϋт- $\bar{c}$. $\bar{n}$ тooϋ δε αγ-κα-ρω-οϋ¹¹⁴.

5. αψ $\bar{n}$ τερεq-βωψт εζοϋν ερρα-γ ρ $\bar{n}$ -οϋοργη εq-μοκ $\bar{z}$ ¹¹⁵ $\bar{n}$ ζηт εχ $\bar{m}$ -птωм¹¹⁶ $\bar{n}$ ζηт $\bar{m}$ -πεϋζηт πεχα-q $\bar{m}$ -πρωμε χε-соϋт $\bar{n}$ -текβιχ εвол. αq-соϋтωн- $\bar{c}$. αψ αс-λο¹¹⁷ $\bar{n}$ би-теqβιχ.

6. $\bar{n}$ τεροϋ-ει δε εвол $\bar{n}$ τεϋноϋ $\bar{n}$ би-неφαριсаиос $\bar{m}$ $\bar{n}$ - $\bar{n}$ ζηρωδι-анос αγ-χι- $\emptyset$ ψοχне¹¹⁸ ερο-q χεкас еϋε-тако-q.

7. αψ $\bar{t}$ с, αq-анаχωρει¹¹⁹ $\bar{m}$ $\bar{n}$ -неqμαθηтнс εвол ε-теθαλαсса. αψ οϋноб $\bar{m}$ -μηηψε εвол ρ $\bar{n}$ -тγαλιλαиα, αγ-ογαρ-οϋ $\bar{n}$ сω-q $\bar{m}$ $\bar{n}$ -†οϋδαиα

8. $\bar{m}$ $\bar{n}$ -θιεροсолυμα αψ кеноб $\bar{m}$ -μηηψε εвол ρ $\bar{n}$ -†доϋμαиα $\bar{m}$ $\bar{n}$ -пекро $\bar{m}$ -πιорданнс $\bar{m}$ $\bar{n}$ -πκωте $\bar{n}$ -тϋροс $\bar{m}$ $\bar{n}$ -сиδωн еϋ-сωт $\bar{m}$ ε-н-εт $\bar{q}$ -ειρε $\bar{m}$ μο-οϋ.

¹¹⁰ *τε-προθεσις (i.e. πρόθεσις) presentation; the “loaves of presentation” were sacred bread kept in the Jerusalem Temple. ¹¹¹ *παратηρει watch closely.

¹¹² *κατηγορει accuse. ¹¹³ танзо (танзе-, танзо=) танзηγ[†] make alive.

¹¹⁴ ка-ρω= (reflexive) fall silent. ¹¹⁵ $\bar{m}$ καρ $\bar{n}$ ζηт, μοκ $\bar{z}$ [†] $\bar{n}$ ζηт become distressed.

¹¹⁶ τωм (т $\bar{m}$ - том=) тηм[†] shut. Infinitive as noun, π-τωм $\bar{n}$ ζηт hard heartedness.

¹¹⁷ λο (“cease”) also means “get well” (from disease or demonic infection). ¹¹⁸ ψο-χне take counsel. Infinitive as noun π-ψοχне counsel, design; χι- $\emptyset$ ψοχне take counsel, reflect, advise.

¹¹⁹ *анаχωρει withdraw.

9. αῦω αῦ-χοο-с ἡ-νεφμαῶντης ἄε-ερε-ζενεχνηῦ προσκαρ-
 τερεῖ¹²⁰ ερο-φ ετβε-πμνηψε. ἄε νεῦ-ῶλιβε¹²¹ ἡμο-φ.
10. ναψε-н-ент-αφ-ταλβο-οῦ¹²² γαρ ζωστε ε-^θτρεῦ-†-πεῦ-
 οὔοει ερο-φ. αῦω н-ετε-ἡμαστιγῆ¹²³ ζω-οῦ
11. ἡἡ-νεἡἡ ἡ-ακαῶαρτον, εῦψαν-ναῦ ερο-φ ψαῦ-παρτ-οῦ
 ζαрат-ῆ¹²⁴ ἡσε-χι-^θψκακ εβολ εῦ-χω ἡμο-с ἄε-ἡток пе
 пшhre ἡ-πноῦτε.
12. αῦω νεφ-επιτιμα να-ῦ εματε ἄε-ἡνεῦ-οῦονζ-ῆ εβολ.
13. αῦ-βωκ δε εзраῖ ε-птоοῦ. αῦω αῦ-μοῦτε ε-н-ετῆ-οῦαψ-
 οῦ.
14. αῦ-νεζ¹²⁵-ἡἡт-сноοῦс εβολ ἄε-εῦε-ψωπε ἡἡма-φ αῦω
 ἡφ-χοοῦ-се εβολ ε-^θтаψε-οειψ
15. ἡφ-† να-ῦ ἡ-τεζοῦсia ε-^θνεχ-^θδαῖμονιον εβολ.
16. αῦω αῦ-ταζο¹²⁶ ерат-οῦ ἡ-πἡт-сноοῦс. αῦω сimων, αῦ-†-
 οῦραν ερο-φ ἄε-петрос.
17. αῦω iaκωβос пшhre ἡ-ζεβεδαῖος ἡἡ-ιωζαnnηс πсон ἡ-ia-
 κωβос — αῦ-†-ζенран ερο-οῦ ἄε वोaннргес ете-παῖ пе
 пшhre ἡ-πεζροῦββαῖ¹²⁷ —
18. αῦω aндрeaс ἡἡ-φιλιπποс ἡἡ-βαρθολοмаῖος ἡἡ-μαῶ-
 ῶaῖος ἡἡ-ῶωмас αῦω iaκωβос пшhre ἡ-αλφαῖος ἡἡ-ῶαδδαῖος
 αῦω сimων пκαnαnaῖος
19. ἡἡ-ιοῦδαс πискариωтнс, п-ент-αφ-парадидоῦ ἡμο-φ.
20. αῦω αῦ-ει εροῦн ε-пнῖ. a-πμνηψε он сwoῦζ ερο-φ ζωστε
 ἡсе-тἡ-сῖφe¹²⁸ ε-^θοῦем-πεῦοειк.
21. ἡτεροῦ-сωтἡ δε ἡби-νεφρωме¹²⁹ αῦ-ει εβολ ε-^θαμαzte
 ἡμο-φ. νεῦ-χω γαρ ἡμο-с ἄε-a-πεφζηт πωψс̄¹³⁰.
22. αῦω неграмматеῦс ent-αῦ-ει εβολ ζἡ-ῶιεροcolῦμα, νεῦ-
 χω ἡμο-с ἄε-ερε-βεελζεβοῦλ ἡἡма-φ. αῦω ζἡ-παρχων¹³¹
 ἡ-ἡδαῖμονιον εφ-νεχ-^θδαῖμονιον εβολ.

¹²⁰ *προσκαρτερεῖ stand ready, await. ¹²¹ *ῶλιβε press upon, oppress. ¹²² ταλβο
 (ταλβε-, ταλβο=) ταλβηῦ[†] heal. ¹²³ *т-маστιγῆ whip, suffering. ¹²⁴ ζαрат-ῆ
 ἡ-, ζαрат= beneath (Compound preposition). ¹²⁵ νοῦζε εβολ (νεζ-, ναζ=) нηζ[†]
 separate, choose. ¹²⁶ таζο ерат-οῦ ἡ- established (made them stand upon feet of
 them). ¹²⁷ пе- (and те-) ζροῦββαῖ thunder (cf. ζροοῦ voice, sound).
¹²⁸ сῖφe, сpoφт[†] be at leisure. ¹²⁹ νεφ-ρωме His family. ¹³⁰ πωψс̄
 (πεψс̄-, ποψс̄=) ποψс̄[†] amaze, turn aside. ¹³¹ *п-αρχων leader.

23. αϑ-μοϑτε δε ερο-οϑ. αϑ-ψαχε ν̄μα-ϑ ρ̄ν-ρενπαρβολη¹³²
εϑ-χω μμο-с χε-ν̄-αψ ν̄-ρε псаτανас, ϑ-να-νεχ-псаτανас
εβολ.
24. αϑω ερψαν-οϑμ̄ντ-ρ̄ρο пωρ̄χ¹³³ ε-νεсерηϑ ν̄-с-на-ψ-αρε
αν εрат-с̄ ν̄би-тμ̄ντ-ρ̄ρο ετ^θ-μ̄μαϑ.
25. αϑω ερψαν-οϑη̄νι пωρ̄χ̄ ε-νεсерηϑ ν̄νε-ψ-пη̄ι ετ^θ-μ̄μαϑ
αρεрат-ϑ̄.
26. αϑω εψχε-псаτανас, αϑ-τωοϑν ν̄тоϑ εχω-ϑ αϑω αϑ-пωρ̄χ̄
ν̄νεϑ-εψ-αρεрат-ϑ̄. αλλα а-теϑзан ψωπε.
27. αλλα μ̄ν-λααϑ να-ψ-βωκ εροϑν ε-пη̄ι μ̄-пχωωρε ν̄ϑ-τωρ̄π̄¹³⁴
ν̄-νεϑρ̄ναϑ¹³⁵ εϑ-т̄μ̄-μοϑρ̄ ν̄ψор̄π̄ μ̄-пχωωρε αϑω тоτε ν̄ϑ-τωρ̄π̄
μ̄-πεϑη̄ι.
28. ραμην †-χω μμο-с нη-т̄ν̄ χε-нове н̄м ρ̄ι-οϑα н̄м ετοϑ-
на-χοο-ϑ ν̄би-ν̄ψηре ν̄-н̄ρωμε, се-на-каа-ϑ на-ϑ εβολ.
29. п-ετ^θ-на-χι-^θοϑа δε ε-πεπ̄να ετ^θ-οϑαав, μ̄ντ-ϑ̄-κω εβολ
ψа-ενεϑ. αλλα ϑ-βηп̄¹³⁶ ε-ϑнове ψа-ενεϑ
30. εβολ χε-се-χω μμο-с χε-οϑν̄-οϑπ̄να ν̄-ακαθαρτον
н̄μα-ϑ.
31. αϑω αϑ-ει ν̄би-теϑμαаϑ μ̄ν-νεϑсн̄ηϑ. αϑ-αρεрат-οϑ ρ̄ι-
вол¹³⁷. αϑω αϑ-χοοϑ¹³⁸ на-ϑ εροϑν εϑ-μοϑτε ερο-ϑ.
32. αϑω νεϑ-ρ̄μοос ρ̄μ̄-πεϑκωτε ν̄би-οϑμ̄νηψε. πεχα-ϑ δε
на-ϑ χε-εις-текмааϑ μ̄ν-неκсн̄ηϑ, се-κωте н̄сω-к ρ̄ιвол.
33. αϑ-οϑωψ̄ν̄ δε εϑ-χω μμο-с на-ϑ χε-н̄м те тамааϑ. αϑω
н̄м не насн̄ηϑ.
34. αϑ-βωψ̄т̄ ε-н-ετ^θ-μ̄πεϑκωте ετ^θ-ρ̄μοос ρ̄αρ̄τη-ϑ. πεχα-ϑ
χε-εις-тамааϑ αϑω насн̄ηϑ.
35. п-ετ^θ-на-ειре гар μ̄-поϑωψ̄ μ̄-п̄ноϑτε, πᾱι пе п̄сон αϑω
тасωне αϑω тамааϑ.

¹³² *τ-παρβολη parable. ¹³³ пωρ̄χ̄ (п̄ρ̄χ-, πορχ≠) πορ̄χ̄† divide, separate.

¹³⁴ τωρ̄π̄ (τ̄ρ̄π-, торп≠) тор̄π̄† rob, seize. ¹³⁵ пе-ρ̄να(α)ϑ thing, vessel, foodstuff.

¹³⁶ Cf. note 34. ¹³⁷ ρ̄ιвол outside. ¹³⁸ χοοϑ на-ϑ εροϑν sent word into Him.